

DET TALTE ORD GÆLDER

3. december 2018

Tak for invitationen til at tale her i dag.

I en tid hvor samarbejde afbrydes og mure mellem lande bygges op, er det efter min mening vigtigt at fokusere på de store fordele for vores samfund og dets fortsatte udvikling, der er ved regelbaseret internationalt samarbejde.

Jeg har i dag valgt at tale om tre aktuelle emner, der på hver deres måde involverer grænseoverskridende samarbejde, og som har stor betydning for den finansielle stabilitet i Danmark. Jeg vil tale om bekæmpelse af hvidvask, om krisehåndtering af realkreditinstitutter og om bankunion.

Men jeg vil allerførst gerne benytte lejligheden til at takke for det gode samarbejde på mange områder. Med jeres store indsats blev danske kroner tilsluttet Target2-Securities. Det er et stort fremskridt, at danske banker nu kan afvikle værdipapirer på den fælles europæiske afviklingsplatform.

Endvidere har mange bidraget til at få Kronos2 i luften, og vi har også i fællesskab skabt nye væsentlige resultater i Betalingsrådet. I FSOR har vi øget cyberrobustheden i den finansielle sektor, og vi er blevet enige om at foretage avancerede test af robustheden i de enkelte institutter i de kommende år – de såkaldte red team tests.

2018 har desværre været året, hvor hvidvask er kommet på alles læber. En simpel søgning i Infomedia viser, at ordet "hvidvask" i år er benyttet fire gange så meget som i 2017.

Vi har set omfattende misbrug af den finansielle infrastruktur til ulovlige aktiviteter. Der har været, og er fortsat, et behov for at styrke indsatsen på området.

I Nationalbanken interesserer vi os for det her, fordi hvidvask kan udgøre en trussel mod den finansielle stabilitet. Kunders og investorers tillid er en helt grundlæggende forudsætning for at drive finansiell virksomhed. Derfor kan tab af tillid være meget skadeligt for en bank. Forsvinder tilliden til en enkelt aktør, kan det hurtigt sprede sig til resten af sektoren.

Også myndighederne og landets omdømme kan lide anselig skade. Det blev meget tydeligt for mig ved IMF's årsmøde i oktober, hvor jeg mange gange blev spurgt til den danske finansielle sektors udfordringer med hvidvask.

Bankerne har en central rolle i den finansielle infrastruktur. Til det er kun at sige, at der følger et vigtigt samfundsansvar med den rolle. Et ansvar for, at deres forretning ikke misbruges til ulovlige aktiviteter.

Antallet af indberetninger om mistænkelige transaktioner til Hvidvasksekretariatet er steget voldsomt de seneste år. Fortsætter denne udvikling, har myndighederne en stor udfordring i at håndtere omfanget af indberetninger.

Noget tyder på, at forsvarslinjen ligger det forkerte sted. Den bør ligge, langt før det bliver nødvendigt at indberette. Og det er ved bankernes kendskab til deres kunder.

I takt med at betalingssystemerne er blevet hurtigere og mere effektive, er det fuldstændig afgørende, at bankerne har et indgående kendskab til deres kunder.

Det er myndighedernes rolle at efterforske sager om hvidvask, hvis der opstår mistanke om ulovlige aktiviteter. Men det er i første omgang bankernes ansvar ikke at indlede kundeforhold, hvor der kan være tvivl om kundens reelle motiver.

Den politiske aftale om at styrke indsatsen mod hvidvask i Danmark, som blev indgået her i efteråret, var nødvendig. Men hvidvask kender ingen grænser. Grænseoverskridende aktiviteter kalder på styrket grænseoverskridende tilsynssamarbejde.

Det er derfor afgørende med et bedre europæiske samarbejde. Det vil give et langt bedre overblik over internationale bankkoncerners aktiviteter. Og det vil samtidig gøre det muligt at opbygge stærkere kompetencer på området.

Nu til noget andet. Et emne, jeg har talt om før. Krisehåndtering af realkredit. Et emne som ikke blot er teori. Jeg har selv været vidne til en nærdødsoplevelse med et realkreditinstitut i 90'erne, og jeg ved, at der er andre i salen, som deler den oplevelse. Den har sat sig hos mig – og formentlig også hos jer.

Så jeg ridser det lige op en gang til: Noget af det vigtigste, vi lærte af finanskrisen, var, at kriser i den finansielle sektor skal kunne håndteres uden brug af statslige midler.

De store, systemisk vigtige institutter skal kunne videreføres i tilfælde af problemer. De udfører samfundskritiske funktioner, som er afgørende for den finansielle stabilitet.

Hvordan sikrer vi det? Ja, det forudsætter blandt andet, at der er tilstrækkeligt med midler fra ejere og kreditorer, som kan tage tab, de såkaldte nedskrivningsegne passiver, også kaldet NEP.

I Danmark har man som bekendt valgt at undtage realkreditinstitutterne fra NEP-krav. De skal i stedet opfylde et gældsbufferkrav. Det mener Nationalbanken er en dårlig ide. Og det gælder også, selv om jeg kan kridte en lidt anden bane op, end da jeg stod her sidst:

Siden sidst har vi nemlig fået en lovændring for SIFI'er med realkredit. Her skal summen af NEP-krav, kapitalkrav og gældsbufferkrav udgøre mindst 8 pct. af de samlede passiver.

Med lovændringen er vi kommet et stykke ad vejen. Lovændringen betyder imidlertid ikke, at problemet er løst: Der er stadig nogle af SIFI'erne, der ikke har et tilstrækkeligt højt krav til, at de kan rekapitaliseres og videreføres i en krisesituation. Desuden er problemet med det nuværende krav til realkreditinstitutterne, at det ikke er risikofølsomt.

Det er NEP-kravet imidlertid. Det stiger, når risiciene stiger, og det gør de typisk i dårlige tider. Det er derfor, at det er nødvendigt med et NEP-krav til realkreditinstitutterne.

Og nu kommer den gode nyhed så. I Nationalbanken har vi regnet på, hvad det vil koste at indføre et NEP-krav til realkreditinstitutterne, nu hvor vi har fået 8 pct.-kravet. Det koster nærmest ingenting.

Den samlede omkostning for sektoren er ifølge vores beregninger mellem 100 og 200 mio. kr.

Institutterne kan finansiere det ved at reducere omkostningerne eller udbyttebetalingerne. Hvis de i stedet vælger at hæve bidragssatserne, har vi beregnet, at omkostningen svarer til, at bidragssatserne i gennemsnit stiger med mindre end ét basispoint.

Undskyld mig – men er det ikke en lav pris at betale for at sikre, at realkreditinstitutter kan afvikles uden at sætte den finansielle stabilitet og skatteydernes penge på spil?

Jeg synes, at det er det rigtige at gøre. Jeg vil gerne vågne om morgenen, drikke min kop kaffe, og vide med mig selv, at vi tager de rigtige valg for samfundet.

Ved at droppe undtagelsen giver vi samtidig myndighederne mulighed for at bruge Afviklingsformuen, hvis det skulle blive nødvendigt.

Mit sidste budskab vedrørende krisehåndtering er følgende: En forudsætning for troværdig krisehåndtering er, at finansielle institutter kan håndteres, uden at det har en afsmittende effekt på hele sektoren.

Her vil jeg gerne slå fast, at Nationalbanken mener, at det er centralt, at realkreditobligationer ikke skal tage tab. Heldigvis tager BRRD – krisehåndteringsdirektivet – højde for den situation: Det er muligt at ekskludere bestemte passiver fra at blive nedskrevet eller konverteret. Det bør være tilfældet for realkreditobligationer. I stedet skal der være tilstrækkelige NEP-midler.

Det er derfor, at der skal være NEP-krav til realkredit.

Bekæmpelse af hvidvask og regler for krisehåndtering, som jeg har talt om indtil nu, er eksempler på områder, hvor der er indlysende fordele ved et forpligtende internationalt samarbejde.

Regeringen lægger op til, at der til efteråret næste år tages endelig stilling til, om Danmark skal deltage i det styrkede banksamarbejde, som kaldes bankunionen.

Man kan spørge sig selv, hvad det vil betyde for bekæmpelse af hvidvask og håndtering af banker og realkreditinstitutter i krise, hvis Danmark tilslutter sig bankunionen.

På hvidvaskområdet vil tilsynsarbejdet fortsat være et nationalt anliggende.

Når det kommer til krisehåndtering, er det fælles forsikringselement i bankunionen vigtigt, men sandsynligheden for, at det vil blive anvendt, er meget lille.

Der er imidlertid en række andre gode grunde til, at Danmark bør tilslutte sig det styrkede banksamarbejde.

Samarbejdet er ikke etableret for bankernes skyld, men af hensyn til borgere, virksomheder og den finansielle stabilitet. Og samarbejdet er en videreudvikling af det indre marked for finansielle tjenesteydelser, som styrker konkurrencen.

For nogle banker vil det måske ikke være en fordel med en sådan øget konkurrence. Men for borgere og virksomheder er det en klar fordel.

Det fælles tilsyn i ECB har nu fungeret i fire år, og det har vist sin fulde funktionsduelighed som en fagligt stærk tilsynsmyndighed.

Tilsynsmyndigheden i ECB har de bedste forudsætninger for at samle stærke kompetencer og analysekraft. Det er nødvendigt, når der skal føres et effektivt tilsyn med de største banker, der er komplekse, grænseoverskridende og benytter sofistikerede modeller.

Et fælles europæisk tilsyn er ikke nødvendigvis til fordel for bankernes frihedsgrader. Men det er til fordel for den finansielle stabilitet. I den forbindelse er parallellen til at bekæmpe hvidvask også relevant. De sager, vi har set, illustrerer, at international aktivitet kræver et modsvar i form af tæt og forpligtende internationalt samarbejde mellem myndighederne.

Den store forandring ved dansk deltagelse i banksamarbejdet vil være, at de danske banker underlægges tilsynspraksis i den fælles tilsynsmekanisme. Det gælder mest direkte for de store banker, som ECB vil føre tilsyn med via instruks til Finanstilsynet. For de mindre banker vil tilsynet fortsat blive varetaget af Finanstilsynet inden for rammer fastsat af ECB.

Deltagelse i bankunionen vil give dansk medindflydelse på den fælles tilsynspraksis via deltagelsen i ECB's Tilsynsråd. Vi vil også via ECB få tale-rør og medindflydelse i Baselkomiteen og Financial Stability Board, som er centrale for udformningen af den finansielle regulering.

I den danske debat fremføres det ofte som argument mod deltagelse i bankunionen, at danske skatteydere og bankkunder kan komme til at stå med regningen, hvis banker i for eksempel Grækenland eller Italien går ned.

Vi har i Nationalbanken set grundigt på dette aspekt. Spørgsmålet handler om den fælles hæftelse ved at deltage i bankunionen, og hvad udsigten er til, at den bliver anvendt.

Vores svar er, at sådan som banksamarbejdet er bygget op, vil fælles hæftelse kun blive anvendt i yderst ekstreme tabsscenerier. Den fælles hæftelse er en katastrofeforsikring, og ikke noget der vil medføre en lind strøm af overførsler mellem landene i banksamarbejdet.

Vi er jo ikke alene om bekymringen for at stå med regninger, som andre rettelig burde betale. Hele opbygningen af banksamarbejdet, og hele den praksis, som har præget eurolandenes håndtering af eurogældskrisen, er præget af netop den bekymring.

Der er store og meget indflydelsesrige spillere i euroområdet, der mener det samme som os, og som sikrer, at vi ikke bevæger os for langt i den gale retning.

Modviljen mod overførsler mellem landene har således gjort sig gældende i de hidtidige krisehåndteringssager i bankunionen. Senest har vi i Italien set, at de har brugt statsstøtte – men det er sket uden brug af midler fra andre lande.

I den fælles hæftelse, der allerede er indbygget i det styrkede banksamarbejde i form af den fælles afviklingsfond, som er under opbygning, er der sat værn ind. De værn betyder, at man skal meget langt ud i et tabsscenario, før det bliver muligt at trække på fonden.

Og endelig ligger det også fast, at en fælles indskydergaranti først vil komme til at hæfte ved ekstremt store tab. Og sådan vil det være, uanset hvordan den fælles indskydergaranti bliver designet.

Det betyder ikke, at de fælles forsikringselementer er ligegyldige. Men det betyder, at de elementer ikke bør være afgørende i debatten for og imod dansk deltagelse i bankunionen.

Lad mig opsummere mit indlæg ved at understrege, at regelbaseret internationalt samarbejde nu en gang er den bedste løsning på grænseoverskridende udfordringer. Ikke mindst for et lille land som Danmark.

Tak for ordet!